

150 jaar Max Havelaar - 100 jaar Multatuli Genootschap

Persbericht

Inzake activiteiten geïnitieerd door of met medewerking van het Multatuli Genootschap

---

Op 13 oktober 1859 schreef Eduard Douwes Dekker (1820-1887) aan zijn vrouw Tine: "Lieve hart, mijn boek is af! [...] Het zal als een *donderslag* in het land vallen."

Vervolgens probeerde Douwes Dekker eerst eerherstel te krijgen en zocht hij tegelijkertijd een uitgever.

Door tussenkomst van Jacob van Lennep verscheen uiteindelijk op 15 mei 1860 bij uitgeverij De Ruyter in Amsterdam *Max Havelaar, of de Koffij-veilingen der nederlandsche Handelsmaatschappij*. Het was de ultieme poging van de gewezen assistent-resident Eduard Douwes Dekker om de misstanden in de Nederlandse koloniën aan de orde te stellen, en tegelijk om zichzelf te ontworstelen aan de deplorabele toestand waarin hij en zijn gezin verkeerden. In een Brussels logement had hij zijn Oost-Indisch wedervaren vormgegeven in wat leek op een roman, maar feitelijk een aanklacht was.

Onder het veelzeggende pseudoniem Multatuli – ik heb veel geleden – schilderde hij op satirische wijze de toenmalige cultuur van koopman en dominee, klaagde het koloniale wanbestuur aan en rechtvaardigde de plichtsetrouwe ambtenaar die wél voor de verdrukten opkwam. Het boek had onmiddellijk effect en deed volgens het Tweede Kamerlid Van Hoëvell 'een zekere rilling' door het land gaan. Over *Max Havelaar* en Multatuli wordt tot op de dag van vandaag geschreven en gesproken. Het is zelfs het (internationale) keurmerk geworden voor eerlijke handel.

In 1910 vierde men de vijftigste verjaardag van Multatuli's debuut met een tentoonstelling van Multatuliana in het Stedelijk Museum van Amsterdam. Die leidde tot de oprichting van de 'Vereeniging Het Multatuli Museum'. Doel van de vereniging was het verzamelen, bestuderen en ontsluiten van boeken en handschriften van Eduard Douwes Dekker. Met overgeleverde persoonlijke eigendommen werd een museumruimte ingericht in de Amsterdamse Universiteitsbibliotheek. Sinds 1975 dient daartoe het geboortehuis van de schrijver. Daar bevindt zich ook de grootste studiecollectie inzake Multatuli.

De Vereniging, later het Genootschap genoemd, zet zich al een eeuw in voor het vermeerderen en verbreiden van de kennis omtrent Multatuli's persoon, werken en gedachtegoed. Een monument in deze vormen de 25-delige *Volledig Werken* (1950-1995). Bovendien verschijnt al meer dan dertig jaar het tijdschrift *Over Multatuli*, speciaal bedoeld voor wetenschappelijke én populariserende bijdragen. Halfjaarlijks belegt het Genootschap een bijeenkomst. De lezingen van gerenommeerde auteurs verschijnen gewoonlijk ook in het tijdschrift.

Het is duidelijk : **2010** is een bijzonder jaar. Met dit bericht geeft het Multatuli Genootschap kennis van het *activiteitenprogramma* in het Multatuli-jaar en van de initiatieven van derden waaraan het genootschap graag zijn medewerking verleent. De belangrijkste zijn:

- Lezingen-tournee langs openbare bibliotheken in Nederland: het hele jaar door.
- Tentoonstelling in de Universiteitsbibliotheek Amsterdam: januari-mei.
- Prominenten, onder wie Ministers van Staat, lezen te Brussel in een marathon-sessie *Max Havelaar* voor: 14 mei
- Literair festival in Haarlem op 14 mei met als hoofdthema Multatuli
- Feestelijk jubileum-symposium "*De toekomst van Multatuli*" met aansluitend Indische maaltijd in De Balie te Amsterdam: 15 mei.

- Colloquium met aansluitend concert vanwege het Centre for European reception studies van de Hogeschool-Universiteit Brussel: 15 oktober.
- Tentoonstelling over de receptie van *Max Havelaar* in het Permuseum te Amsterdam: najaar 2010.
- Studiedag in het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis over Multatuli, arbeid en emancipatie: najaar 2010.

Symposium 15 mei 2010

Speciale aandacht vraagt het Multatuli Genootschap voor het Symposium "*De toekomst van Multatuli*". Het symposium wordt georganiseerd in samenwerking met de Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam (SLAA). Het symposium bestaat uit forumdiscussies waaraan per onderdeel wetenschappers, schrijvers en andere betrokkenen discussiëren over drie hoofdthema's waarmee de aandacht op het belang van Multatuli's ideeën gevestigd wordt. De thema's zijn: Emancipatie/Feminisme, Levenskunst/Onderwijs en Macht/Politiek. Dagvoorzitter is Winnie Sorgdrager, voorzitter van het Multatuli Genootschap. Het symposium zal worden afgesloten met een debat tussen alle leden van de verschillende fora. Dan zal er ook gelegenheid zijn voor het stellen van vragen door publiek en pers. Aansluitend is er de mogelijkheid tot deelname aan een feestelijke, Indische rijsttafel. Kaarten voor het symposium zullen te zijner tijd verkrijgbaar zijn via de SLAA en De Balie.

Op stapel staande publicaties vanwege of met medewerking van het Multatuli Genootschap

- Cees Fasseur (oud-vz.) en Dik van der Meulen (bestuurslid en biograaf) maken een bloemlezing uit de brieven van Multatuli, wiens talent in deze ongeëvenaard is. De *Volledige Werken* bevatten dan ook vele juwelen.
- Vanwege de Vereniging voor Auteursrecht een bundel rechtshistorische artikelen over de bijzonderheden van de gerechtelijke procedure die Multatuli in 1861 en 1862 heeft gevoerd tegen Jacob van Lennep inzake het kopy-recht van *Max Havelaar*.
- Een speciale uitgave over Multatuli's invloed op de vrouwenbeweging (Wilhelmina Drucker, Aletta Jacobs etc.).
- Een studie-essay naar Multatuli's reactie op de wording van de moderne samenleving, i.h.b. de versnelling in vervoer en communicatie. Daaruit blijkt eens temeer zijn actualiteit.
- Een biografische en (cultuur)historische gids bij de inmiddels gecanoniseerde en in veertig talen vertaalde *Max Havelaar*.
- Een speciale uitgave van het tijdschrift *Over Multatuli*.

Website

Via de website van het Multatuli Genootschap <http://www.multatuli-museum.nl/nieuws/index.html> kan men op de hoogte blijven van de diverse activiteiten. Daar zal te zijner tijd ook het volledige activiteitenprogramma te vinden zijn, alsmede informatie over internationale initiatieven.

Vragen

Indien u vragen heeft over het Jubileum-jaar en de door het Multatuli Genootschap georganiseerde activiteiten, gelieve u te wenden tot ondergetekende, die ook als lid van de Jubileum-commissie belast is met de coördinatie.

Tom Phijffer
Secretaris van het Multatuli Genootschap

tom@phijffer.com
0611646828